

TRGOVSKI LIST

ČASOPIS ZA TRGOVINO, INDUSTRIJO IN OBRT.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Gradišče štev. 17/1. — Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čekovnem uradu v Ljubljani 953. — Štev. telefona 552. Naročnina za ozemlje SHS: letno D 60.—, za pol leta D 30.—, za četrt leta D 15.—, mesečno D 5.—, za laozemstvo D 9.— in toži se v Ljubljani

LETO V. LJUBLJANA, dne 11. julija 1922. STEV. 81.

List stane od 1. marca 1922: celoletno Din. 75.—, t. j. (K 300.—); polletno Din. 37.50, t. j. (K 150.—); četrtletno Din. 18.75, t. j. (K 75.—); mesečno Din. 6.25, t. j. (K 25.—).

Povišanje taks in pristojbin.

Po določbah zakona o proračunskih dvanajstinah za mesec julij se počeni s 1. avgustom letošnjega leta povišajo po celi kraljevini sledeče takse in pristojbine:

Kolkovana pristojbina za vsako prošnjo ali vlogo se poveča od Din. 2.— na Din. 3.—; kolkovina za priloge od pol dinarja na en dinar; pristojbina za spričevala in potrdila od 5 na 10 din.; kolkovina za odločbe in rešitve vlog od 5 na 10 din.; taksa za pritožbe proti odločbam od 5 na 10 din.

Taksa od kuponov, odnosno dividende se dosedanja taksa 0.50% zviša na 2%.

Taksa za kupne in prodajne pogodbe pri nakupu in prodaji premičnin se zvišuje od 1% na 2%, za nakup in prodajo nepremičnin pa od 5% na 6%. Za zakupne pogodbe s katerimi se dajo komu nepotrošene stvari v uporabo za gotov čas in za določeno ceno se dosedanja taksa poveča od 1% od vrednosti zakupa na 2%.

Tarifna postavka, ki je določala dosedanja takso za pritožbe prijavljene državnemu svetu zoper ukaze ali postopanje administrativnih oblasti, odnosno zoper volitve na 10 din. se poveča na 20 din. Taksa za dovolitev, da se otvori nova pivovarna, odnosno žgalnica za špirit, se poveča od 1000 din. na 3000 din. Taksa za overovljenje prevoda o lastnini in zdravju živali (živinskih potnih listov) kakor tudi za prevode potrdil za živalske surovine, ki jih izdajajo živinozdravniki na izvoznih postajah, se poveča pri vsakem vagonu od 5 na 10 din. Enako se poviša taksa za sestavo oporoke pred sodnikom izven sodišča.

Taksa za sodno protokoliranje firme ali izpremembo firme, ki se mora plačati poleg takse za prošnjo, se pri delniških, bančnih, kreditnih, hranilničnih in občeidenarnih, trgovskih in industrijskih tvrdkah poviša od 1000 na 3000 din. Takse za sodno protokoliranje nedelniških bančnih in menjalniških podjetij, se zvišuje od 2000—3000 din. in zastavnice od 3000 na 4000 din.

Taksa za carinsko prijavo, ki jo predloži voznik ali tisti, ki je prinesel carinsko blago, razen poštnega blaga, kakor tudi taksa za prijavo listo za carinjenje zlatih in srebrnih stvari, ter taksa za vsako carinsko deklaracijo se povečujejo od 2 na 3 din. Taksa za prenos tovarnega lista na drugo osebo, ter za prenos skladišnega blaga na drugo osebo, se poviša za vsako deklaracijo od 5 na 10 din. Enako se povišajo takse za potrdila o zdravstvenosti blaga in na kemikova potrdila o izvršeni analizi v inozemstvu, ako se ne predložijo o overjenem prevodu. Dalje se povišajo dosedanje takse za dovolitev da se smejo odpreti pošiljkatve pre-

den se vloži deklaracija, da se blago pregleda in stehta, dalje taksa za dovoljenje, da se smejo od blaga vzeti vzorci, ter taksa za vloge s katerimi se zahteva povračilo vplačanih pristojbin, ako se ugotovi, da so ne-utemeljene, se zvišajo od dosedanjih 2 dinarjev na 3 dinarje. Enako se poviša taksa za potrdila, katera izdajajo carinarne na zahtevo privatnih strank o količini izvoženega in uvoženega blaga, za vsako deklaracijo od 2 na 3 din.

Taksa za pritožbe zoper obsodbe po davčnih, carinskih, trošarinskih in taksnih ter monopolnih zakonih, se zviša od 6 na 10 din.; za pritožbe zoper obsodbe, ki se vložijo na državni svet, kasacijsko sodišče ali finančno upravno sodišče pa od 10 na 20 din. Taksa za odločbo, da se producentu tobaka sme dati posojilo iz državne blagajne se poviša od 5 na 10 din.; taksa za dovolitev, da se smejo preko tuzemstva prevažati monopolni predmeti v količini izpod 1000 kg, ki je znašala do sedaj 5 din., se poviša na 10 dinarjev.

Posebno občutna je obdavčitev igranja kart in sicer se povišuje taksa za vsako igro kart ali domine za igranje od 30 na 50 din. Diferenca se ima doplačati v roku 30 dni. Kdor tega ne stori, se bo kaznoval s kaznijo v petkratnem iznosu pristojbine poleg plačila redne takse, odnosno difference.

Izmed konzularnih taks se povečuje samo taksa tar. postavke 251 za vsak izdan odlok ali podobni akt od 5 na 10 din. Ker se morajo konzularne takse itak plačevati v zlatu, je to povišanje tembolj občutno, posebno pa v deželah z devalvirano valuto.

Takse za telegrame, s katerimi se naročajo pri železniških postajah vagoni za prevoz potnikov, blaga, in živali, se povišujejo od 2 na 3 din. Ako se zahteva, da se pogodbe, ki so bile sklenjene z državo, razderejo, odnosno izpremenijo, se plača polovico one takse, ki se je morala plačati pri sklepanju pogodbe.

Nadalje bodo od 1. septembra 1922 naprej plačevali lastniki barov, kabaretov, orfejev, varijetejev cafe-chantants in vsa podobna podjetja, kot takso 20% od celokupnega bruto dohodka v svojih lokalih in sicer od vstopnic, prodaje programov, garde-rob, pijač in jedi, ter vse druge vrste dohodkov, ki bi si jih podjetnik bil v stanju izmisliti. Lastniki takih podjetij bodo morali voditi od sod-nije potrjene knjige, v katere bodo vsak dan vpisali celotni bruto dohodek svojega podjetja. Za nepravilne podatke se jih bo kaznovalo z denar-nim kaznijo od 1000 do 10.000 din. — Takse morajo polagati za vsakih preteklih 10 dni v gotovem denarju najmanj v roku nadaljnjih 5 dni. — Nasprotno pa se je taksa za stave pri športnih tekmah (totalizator) znižala od 20 na 10%.

Tako je finančni minister s taksa-mi zopet najbolj udaril poslovni svet, ki ima vedno stika z državnimi uradi. Povišanje taks znaša 50—100%. Ze-lo občutno je povišanje taks za rešitve vlog od 5 na 10 dinarjev. Dalje bo za trgovce in obrtnike zelo občutno, da morajo za vsako potrdilo plačati 10 din. takse, ko jih dnevno potrebujejo za carinarne po več ko-madov. Brezdvomno bo to povišanje taks neslo državnim blagajnam več

kot pa bi bilo dal, karas namera-vano 200 % povišanje zemljiškega davka, ki je naletelo na toliko od-pora in spravilo ne samo obstoj vla-de, marveč obstoj celih strankarskih klubov v nevarne krize. — Sedaj je šlo vse lepo brez debate, brez od-pora, brez kriz in nevarnosti.

Taksa za vloge je občutna, še bolj pa na rešitve. Toda naš poslovni svet bi gotovo rad plačal magari še dvojno ali trojno takso, ako bi imel zavest in upanje, da bo rešitev, ki jo sprejme meritorna, stvarna, pravična in popolna. Toda praksa nam kaže, da se spisi rešujejo po večini z ne-verjetno površnostjo, netemeljitostjo in da mnogokrat namesto stvarnih momentov, odločujejo same slučaj-nosti. Za tako poslovanje je pa ta taksa mnogo previsoka.

Problem Jadranske železnice.

Odkar imamo predpisano zunanje posojilo od 100 milijonov dolarjev, katerega uporaba se bo morala dolo-čiti potom narodne skupščine, — pri-haja čimdalje bolj na površje rešitev problema naših izhodov na morje. — Tu pride v poštev železniška zveza Beograda z Jadranom, vendar raču-namo s popolno gotovostjo, da ne bo radi rapalske pogodbe od morja od-rezana in drugače pristrižena Slove-nija ostala v tem pogledu na cedilu, ampak se jo iz njenega sedanjega gospodarskega življenja pokliče k pravemu življenju potom skorajšnje žel. zveze z morjem po lastni jugoslo-vanski zemlji.

Kakor rečeno se hoče v prvi vrsti zvezati Beograd z Jadranskim mor-jem. V tem oziru so se v glavnem pronašle sledeče črte:

I. Beograd - Brod - Banjaluka - Jajce - Split.

Vari-janta	Dolžina proge km	Skupna dolžina velikih predorov daljših od 3 km km	Zmagana višina m	Največji vzpon proti morju ‰	Gradbeni stroški	Prometni stroški	Vozni čas
I	619 od tega novih 396	23:60	1080	15	1:55	1:20	1:70
II	448	22:48	939	15	1:75	0:90	1:30
III	536	9:80	1431	15	1:90	1:15	1:60
IV	458	27:50	1323	17	1:85	0:95	1:40
V	652	7:00	1070	15	2:30	1:25	1:85
VI	554 od tega novih 225	22:40	579	5	1:00	1:00	1:00

II. Beograd - Šabac - Kladanj - Sa-rajevo - Mostar - Klek.

III. Beograd - Šabac - Srebrenica - Višegrad - Trebinje - Ercegnovi.

IV. Beograd - Zemun - Valjevo - Užice - Višegrad - Foča - Nikšić - Ko-tor - Tivat.

V. Beograd - Šabac - Bajna - Ba-šta - Višegrad - Foča - Podgorica - Bar.

Iz predstojenih variant vidimo, da se hoče zvezati Beograd s Kotor-skim zalivom, Klekom (Neum) ozir. s Splitom.

V zadnjem času pa je nastal nov projekt jadranske železnice, kateri, vsebujoč v enem mahu najsplošnejše interese tako Srbov, Hrvatov in Slo-vencev, kakor tudi sosednih držav (posebno Čehoslovaške), je vsega uvaževanja vreden. Ta projekt ja-dranske žel. je objavil v članku pod gornjim naslovom v »Obzoru« (broj 150 od 4. junija 1922) g. ing. M. Klo-

dič, podravnatelj drž. žel. v Zagrebu.

Naj nam bo dovoljeno radi član-kove jako interesantne vsebine po-sebno pa njene velike važnosti podati v naslednjem sliko problema Klodi-čeve jadranske železnice.

Lansko leto (maj 1921) je imelo v Ljubljani Udruženje jugosl. inž. in arh. svoje letno zborovanje, na kate-rem se je sklenilo, da se morajo iz-hodi na naše morje izvršiti v postoje-čih pristaniščih in v sledečem redu: za prve čase v severnem delu Jadra-na — v kvarnerskih lukah med Reko in Senjem — potem v srednjem delu Jadranskega morja v Splitu in Šibe-niku in potem v južnem delu našega morja v Gružu, Boki Kotorski in Baru.

V prvi vrsti se imajo torej vpošte-vati kvarnerske luke: Sušak, Martin-šćica, Bakar, Kraljevica, Cirkvenica, Selce, Novi, Senj itd. Iz zgoraj nave-denih petih variant pa takoj opazi-mo, da se niti ena od njih ne ozira na Kvarner, dasiravno vodi do njega baš iz Beograda najnaravnejša pot. Dejstvo je, da je bil Kvarner že pred prevratom morško izhodišče za vse predele, ki ležijo severno 45° širine, t. j. za celo Hrvatsko, Slavonijo, Voj-vodino itd. vse do rumunske meje in vkljub ustvaritvi naše jugosl. države računamo, da spada tudi Beograd v privlačno območje Kvarnera. Da vi-dimo!

Os žel. sistema v naši državi naj tvori črta: Jesenice—Ljubljana—Za-greb—Beograd—Gjevgjelije. Od te žel. hrbtenice (posebno Beograd—Dubica), naj bi vodile vse druge pro-ge proti severu in jugu. — Današnja zveza Beograd—Caprag—Karlovac—Sušak (649 km) je res predolga in prevozni stroški na njej jako veliki — bi se morala znatno skrajšati in zboljšati. Zboljšala bi se s tem, da bi se zgradila proga Beograd—Dubica z 2 tiroma, na vsak način pa bi morala imeti težki gornji vztroj. Skrajšala bi se pa na tak način, da se zgradi 225 km dolgo novo povsem moderno žel. v zapadni smeri od Dubice preko po-staj: Kostajnica—Divuša—Javoranj—Žirovac — Kladuša—Vališelo—Slunj —Tobolić—Tržić Primišljanski—Mu-njava — Zagorje — Krakar—Drežnica —Ledenica (Novi)—Bribir (Selce)—Grizane (Cirkvenica)—Drvenik —Kraljevica — Bakar— Martinšćica na Sušak.

Pri tej novi zvezi Beograd—Sušak (dolgi 554 km) je treba takoj povda-riti, da bi imela v smeri na morje maksimalni vzpon samo 5 ‰ (v na-sprotni smeri v kratkem delu proge 10 ‰), kar je zelo velike važnosti, kajti vse druge variante bi imele od 15 do 17 ‰ vzpona v smeri na morje.

S to Klodičovo jadransko žel. se ne more primerjati nobena drugih pet variant Beograd—morje, podob-

na je žel., vodečim v severo-nemških ravninah k morju. Ako označimo Klodičovo jadransko žel. z VI. vidimo iz spodaj označene tabele, posebno iz zadnjih treh rubrik — ogromno prednost te varijante glede gradbenih stroškov in voznega časa. Tudi navidezna prednost varijant II in IV v pogledu prometnih stroškov odpade, ako se vzame v poštev, da bi kapitaliziran letni prihranek pri II ali IV nudil kapital, kateri bi bil veliko manjši, kakor pa razlika več izdanih gradbenih stroškov pri eni teh dveh varijant (II ali IV) napram Klodičev jadranski žel.

V novejšem času se proučuje nova varijanta Beograd—Kotor (približno po trasi V) s samo 7% vzpona. Ker bi pa tudi ta bila mnogo daljša, ne bi mogla konkurirati s Klodičovo v nobenem pogledu, najmanj pa glede gradbenih stroškov, kateri bi bili še enkrat toliko, kakor pri Klodičevi varijanti.

(Dalje prihodnjič.)

Računski znaki

»Berliner Tageblatt« piše, da znak, kateri se uporablja pri seštevanju »in«, mali križec »+«, ni uvel, kakor se navadno trdi matematik Stiefel (1487—1567), ampak matematik Widmann iz Egera, ki se je posluževal tega znaka v neki knjigi že leta 1489. V knjigi Widmanna se je prvič našlo tudi znak za odštevanje, to je znak manj »—«.

Predno so se uvedla znamenja za seštevanje in odštevanje, tako kakor jih imamo danes, se je uporabljalo za te vrste operacij najrazličnejše znake. V aritmetičnem elaboratu, katerega je sestavil astronom in matematik Indije Bhaskara Acharya, rojen v letu 1114, je označeno seštevanje z vertikalno črto, a odštevanje oziroma razlika s piko ob spodnji strani številke. Nemški filozof in matematik Leibnitz je uporabljal tako piko pri množenju in je pisal n. pr. 4 . 5 na mesto 4×5 . Tudi se pripisuje Leibnitzu, da je prvi uporabljal dvočrtnje kot znak za delitev.

Znak »krat«, katerega se postavlja med dva faktorja, da se označi produkt, navadni znak množenja » $\times$ «, je uvedel angleški matematik Oughtred v letu 1631.

Decimalno piko je prvi uporabljal švicarski matematik Bürgi leta 1600. Računanje z decimalkami je začel prvič okoli polovice 12. stoletja španski matematik Juan de Sevilla (Hispanensis).

Od kod izhaja znak JI (grški pi) za označbo razmerja med periferijo in posameznikom kroga se ne zna natanko. Zdi se, da se je prvi poslu-

ževal tega znaka angleški matematik Jones.

Oklepaje, ki se uporabljajo pri algebri, je iznašel Italijan Raffaello Bombelli v letu 1572. Sprva so se pisali oklepaji v obliki velike črke »el«, in sicer se je uporabljalo navadni veliki »el«, to je »L« za prvi oklepaj, med tem, ko se je uporabljalo za drugi oklepaj, ki zaključuje ševilke ali besede, katere je staviti v oklepaj, »el« v obrnjeni obliki, kakor »>«. Francoski matematik Girard je leta 1629 uvedel okrogle oklepaje.

Znak za »večji« ali »manjši«, se nahaja prvič v delu profesorja Thomasa Harriot (1631). »Artis analyticae praxis«. Splošno se trdi, da je filozof in matematik Descartes (Cartesius prvi uporabljal zadnje črke abecede za označbo neznank v enačbah, med tem, ko se je grški matematik Diofant posluževal za označbo neznank pri enačbah grške črke »sigma«.

Sedanji znak za koren se je prvič uporabljal leta 1525 v algebri, katero je izdal Christoff Jawer. —

M. Savič:

Naša industrija in obrti.

XVII. Proizvodnja kavinih primesi in nadomestkov.

Pri nas obstajajo 3 tovarne za izdelavo kavinih nadomestkov in sicer Hinka Francka sinovi v Zagrebu, Kolinska tovarna kavinih primesi v Ljubljani in Delniška družba »Triglav« v Šmarci pri Kamniku v Sloveniji. Letna kapaciteta Franckove tovarne znaša 600 vagonov, medtem ko je ona pred vojno producirala okrog 300 do 400 vagonov primesi. Zgrajena je bila pred 27 leti v Zagrebu in ima okrog 50 uradnikov in uradnic ter do 500 delavcev. Primesi je izdelovala iz korenja od vodopije-cikorije, katero je dobivala iz Hrvaške, Ogrske, Češke Nemčije in Belgije. Ona je izvažala po pokritju domače potrebe svoje izdelke tudi po Batkanu, v Tunis, na Malto, v Tripolis, Egipt in Malo Azijo.

Na Hrvaškem so sadili vodopijoci-korijo v Zagrebu in v belovarski županiji in je radi tega imela tovarna v Belovaru tudi sušilnico. Do pred 10-15 leti so se pridelale znatne količine vodopije v okolici Belovara, toda vsled izseljevanja kmetov v Ameriko je obseg kulture znatno padel (na 100—150 ha). Radi padanja gojitve vodopije v Belovaru je podjetje iskalo druge kraje v Slavoniji in Banatu in kupilo posestvo v Gadu, ki se nahaja sedaj na romunskem ozemlju ter posejalo 1000 oralov zemlje s cikorio, akoravno mu je za potrebe njihove tovarne potrebno najmanj 2000

oralov z vodopijo zasejanega zemljišča. Tovarna bo morala sedaj iskati druge kraje v naši državi, kjer bo producirala vodopijo in sladkorno repo za izdelavo primesi in kavinih nadomestkov.

V vojni dobi je tovarna izdelovala razen primesi tudi prave kave nadomestke, ki so se izdelovali iz vodopije ječmena, koruze, in slakorne repe, smokev in želodov.

Kolinska tovarna kavinih primesi in nadomestkov producira letno okrog 50—70 vagonov primesi in nadomestkov, ki se konsumirajo v Sloveniji, deloma tudi na Hrvaškem, v Bosni, Vojvodini in Srbiji. Primesi in nadomestki se izdelujejo iz korenin vodopije, sladkorne repe, smokev, slada in riža, vendar je glavni sestavni del korenina od vodopije-cikorije, ker so potrebovali okrog 40 vagonov sušenih korenin od vodopije. Cikorijske korenine so importirali iz Češke in Belgije. V Ljubljanski okolici in na Dolenjskem so se delali poizkusi s kultiviranjem cikorijske, ki so pa slabo izpadli radi neugodnosti zemlje. »Triglav« je izdeloval okrog 20 vagonov žitne kave in ječmena. Te tri tovarne popolnoma krijejo potrebo tuzemstva. Na teh proizvodih, tako da jih ni treba uvažati, ker znaša naše celokupna potreba okrog 400 vagonov letno.

* * *

Industrija kavinih primesi in nadomestkov je lepa in zelo koristna poljedelska industrija, ako predeluje domače surovine in kot taka bi zaslužila največji interes in podpiranje države v vsakem oziru. Žalibog pa uvažata industrija iz inozemstva glavno surovino namreč cikorino korenje, in vsled tega ona pri nas ni prava poljedelska industrija.

Cikorija je rentabilna rastlina, ki najbolje raste v vlažnih peščeninah kakor je na pr. dolina Peka, okolica Deliblata in podobni kraji, ter je v vsakem oziru bolj rentabilna kakor pa sladkorna repa. Da bi se ta rentabilna kultura vodopije cikorijske uvedla, bi bilo treba, da i tovarne kakor tudi država storijo vse, da se čimprej vpelje. V tem oziru ne bi smela niti država, niti tovarne štediti niti s trudom niti z denarnimi sredstvi. Kakor od strani tovarn tako tudi od strani države bi bilo treba proučiti zemljo, kje bi se dalo najpoprej in z najboljšim uspehom uvesti gojenje vodopije-cikorijske, ter napraviti že v bodočem letu poizkuse ter na podlagi rezultatov teh poizkusov razviti najmočnejšo agitacijo za vpeljavo te kulture ter po zasnovanju kulture zgraditi sušilnico za sušenje vodopijinih korenin. Ravnotako bi bilo treba z svemi silami stremeti za tem, da se kultura vodopije v Belovaru in okolici zopet obnovi in razširi. Da bi se mogla ta kultura uvesti, bi bilo treba z visoko uvozno carino na vodopine korenine omogočiti ter prisli-

liti tovarne, da se vržejo na hitro in intenzivno vpeljavo cikorijskih kultur, Samoumevno bi morala biti uvozna carina na cikorijo sorazmerna s carino na kavevine nadomestke, da se ne bi uvažalo kavevine primesi na škodo naših tovarn. Dobro vpeljana kultura cikorijske bi se razširila in bi bila v stanju, da služi po pokritju domače potrebe tudi za izvoz, kar bi bilo za tako poljedelsko državo kot je naša, velikega pomena.

Dr. Pipuš:

Prazniki.

(Konec.)

Precej zmešnjave med prebivalstvom so v zadnjih letih napravila naša oblastva deloma pa tudi naši novinarji z državnimi prazniki. — Praznovali smo že veliko število raznih državnih ali narodnih praznikov, ki so zlasti med produktivnimi sloji povzročili že mnogo nevolje, narodnemu gospodarstvu pa ogromno škodo. Malo ljudi je pri nas, ki bi danes vedeli, ali in katere državne praznike imamo in v kaki obliki jih naj praznujemo. V Uradnem listu št. 164 iz leta 1919 je deželna vlada za Slovenijo razglasila ukaz ministrstva notranjih stvari, od 15. novembra 1919, št. 1811. V tem razglasu naznanja deželna vlada, da naj se po odločbi kraljevske vlade tudi letos (torej 1919) in v bodoče praznuje kot državni praznik prvi dan decembra istotako Petrov dan (12. julija), in Vidov dan (28. junija). Te dni bodo v vseh svetiščih svečana služba božja. Posebej pa se uume, da morajo te dni biti zatvorjene vse šole, in da počiva delo v obče, posebno pa pri državnih in javnih oblastvih. Čudno je, da ta ministrski ukaz od 15. novembra 1919 ni bil objavljen v »Službenih Novinah«. Že iz tega sledi, da mu vlada ni pripisovala moči zakona. Pač pa je v »Službenih Novinah« od 1. decembra 1919, št. 152, v službenem delu bil objavljen sklep, katerega je ministrski svet pod regentovim predsedništvom sprejel v svoji seji od 18. novembra 1919. Ta sklep je objavljen v št. 23 Uradnega lista od 19. februarja 1920. S tem sklepom se določuje, da se 1. december vsako leto praznuje kot državni praznik. Da je bilo treba ta sklep sprejeti v seji ministrskega sveta pod predsedništvom kralja oziroma njegovega namestnika, iz tega sledi že, da minister za notranje stvari sam tudi takrat po naziranju ministrskega sveta samega, ni imel pravice, uvažati državnih praznikov. Ker se je pa s sklepom od 18. novembra 1919, objavljenem v »Službenih Novinah« proglasil za državni praznik samo 1. dan decembra, sle-

Podlistek.

Od začetnika do popolnega trgovca.

(7. nadaljevanje.)

Določil sem vam torej delo za prvi čas, in sicer samo za del dneva. Ko ste gotovi s pismi in so bili vsi spisi obravnavani v navedenem smislu, se spravite zopet nad kopirne knjige in prečitajte, kako je bila rešena došla korespondenca prejšnjega dne. V to svrhu vzemite v roke odgovorjena pisma, katerega potem Adolf, ko ste gotovi z njimi, pred sklepom pisarniških ur, odloži, ali jih dene »ad acta«. Tudi tukaj imamo delitev, o kateri smo že govorili v 1. pisma od bank, ki pridejo v predale z odgovarjajočimi napisi posameznih bank, 2. pisma agentov, 3. pisma dobaviteljev, in 4. splošna pisma. — Pisma vsake te posamezne točke se odložijo ločeno, in sicer v alfabetično razvrščene predale. — Fature se po vrsti, kot dajo zlože skupaj in registrirajo natanko, kot kopirne knjige. Dobro pa pazite, Adolf, da ne denete pisem v napačne rubrike, torej na pr. pisma pod točko 1. močje med pisma pod 2. in pa, da ne odložite pisem, ki še niso bila rešena. Vsa pisma namreč, ki spadajo

ad acta, morajo imeti na zunanji strani pečat: Rešeno. —

Vidite torej, da zahteva vsako delo, če je še tako majhno in neznatno, pazljivost in prevdarnost. Tudi najmlajši trgovski učenec nosi del splošne odgovornosti. Tisti, ki si je svoje odgovornosti svest, najde na svojem delu vedno zanimanje in se ga poprime z vnebo in veseljem. — Postal bo odločen in vpliven sodelavec, trgovec in pravem pomenu besede in ne le mehanično delajoč pisar.

Omeniti hočem še, da morate obrniti svojo pozornost na kopiranje pisem in faktur in na odpravo pošte vsak večer. Razdelite si to delo po svoji volji, samo skrbite za to, da bodo vsi spisi kopirani snažno in čitljivo v pravih knjigah. Zato si, predno začnete kopirati, uredite posamezna pisma in fakture v takem smislu, ki odgovarja različnim kopirnim knjigam. Vi, Kurt, ste odgovorni za to, da bodo vsa pisma natanko in pravilno naslovljena, in da pred vsem ne bo nobenih pomot, to je, da ne bodo pisma vložena v napačni ovoj in da se nakazane priloge ne pozabijo tudi priložiti. Adolf prevzame skrb, da bodo potem vsa pisma, tiskovine in vzorci pravilno frankirani in da vpiše poštnino vsakega posameznega pisma ali vzorca z navedbo prejemnika na stran: »Odšlo« v zapisnik poštnin; s tem prevzame obenem tudi vodstvo te

knjige, kakor tudi blagajniške knjige poštnin. —

Naši znanci so bili v naslednjih dneh prepuščeni samim sebi. Vsak je imel svoje določene obveznosti, s katerimi je imel popolnoma dosti opraviti. S posebno vnebo so študirali kopirne knjige. Zanimalo jih je, raziskovati kupčije, ki so bile sklenjene, do njenih najprvotnejših početkov. Z napetostjo so zasledovali izišle oferte, in veliko veselje je vzbudilo, če je Kurt pri pregledovanju pošte naznanil kako došlo naročilo. Tudi jezji so dali duška, če je prišla kaka navidežno neopravičena reklamacija. Smatrali so vsakega, ki reklamira, da je rojen le za to, da šikanira ljudi, toda to je ravno pričalo, kako živahno so se zanimali in s kako vnebo so se skušali uživati v svoj poklic.

Do zdaj je bila korespondenca skoraj izključno pisana samo v materinem jeziku, in le sem pa tje je prišlo kako francosko ali angleško pismo, katerega je moral rešiti gosp. Feldbach sam, ali pa njegov prokurist.

Bratje so prinesli iz šole dobro podlago za učenje jezikov in zdaj je šlo za to, dalje se učiti in znanje izpopolniti. Porabili so za to vsako priliko in so v pisarni, s pomočjo došle in izišle korespondence ter gotove večere v tednu doma z vnebo študirali francoščino in angleščino.

Tretje poglavje.

Angažirani so bili novi agenti in sklopili so se nove zveze. — Ernst dobi navodila o obravnavanju vzorcev. — Kurtu in njegovim bratom se daje pouk v kalkulaciji cen. — Tudi nekolike kemije in fizike ne škodi trgovcu. — Fric bi rad preveč zaslužil. — Ernst, aritmetik, mora popravljati svojo kalkulacijo. — Dragocen pouk o izračunavanju provizije. — Prevelik rabat požre dobiček.

Med tem tudi gospod Feldbach in prokurist nista v brezdelju sedela. — Pred vsem sta skušala razširiti trgovino v severnih deželah. Razen v Stockholmu in Kopenhagenu, kjer je bil gospod Feldbach že poprej zastopan, in razen v Kristijaniji in Gothenburgu, kjer so bili prevzeti agenti prejšnje trdke Bruckmann so ustanovili zdaj agenture tudi v Norrköping, Gefle, Helsingfors, Rigi, Petrogradu in Moskvi. Kmalu se je razvil živahen promet s temi mesti. Dospela so povpraševanja po loju, oljih, stearinu, sodi in drugih kemikalijah, dalje po kavi, čaju, sladkorju, sirupu in vaniliji, s čemur je trzil pokojni gospod Bruckmann.

Izvoznega blaga nam ne primanjkuje, pripomni nekega dne gospod Feldbach svojemu prokuristu, »moramo pa podvzeti tudi uvoz severnih izdelkov. Z našimi agenturami v Skandinaviji in Rusiji bi si

di iz tega tudi, da Vidov dan in Petrov dan ne veljata za državne praznike. Res vlada ukaza od 15. novembra 1919, št. 8131, ki ga je glasom Uradnega lista št. 164 iz leta 1919 izdal minister notranjih stvari, ni predložila zakonodajnemu odboru. Ako bi ta ukaz ministra notranjih stvari imel kdaj obvezno moč, bi jo bil v smislu ustave spet zgubil, ker ni bil predložen pravočasno zakonodajnemu odboru. Uradni list od 23. maja 1922, št. 52, pa objavlja zakon od 28. februarja 1922, kateri ukazuje vsakoletno proslavljanje dneva 1. decembra kot narodnega praznika. S tem je končno določeno, da velja pri nas dan 1. decembra in sicer samo ta dan za narodni praznik. Da ne bo nesporazumljenja, bi bilo umestno, da bi vlada v Uradnem listu izrecno preklcala svoj razglas od 15. novembra 1919, ki itak nikdar ni imel veljave. Za nas torej nista narodna praznika niti Vidov dan, niti Petrov dan. Ker je kralj Peter mrtav, bi proslavljanje tega dne itak samo ob sebi odpadlo. Težko pa bi bilo razumeti, kako pridemo Prečani (zlasti Slovenci in Hrvati) do tega, da praznujemo tudi Vidov dan.

Mi imamo torej samo 1. narodni praznik, to je dan 1. decembra. Kako pa se naj proslavlja ta narodni praznik, pa še do sedaj nikjer ni zakonito določeno. Ker velja pri nas še vedno avstrijski obrtni red in ker prepoveduje ta obrtni-red delo samo ob nedeljah, sledi iz tega, da do sedaj še nimamo prepovedi, ki bi branila delo dne 1. decembra. Tačas še torej ni dopustno kaznovati trgovca ali obrtnika, ako se v njegovem obrtu dela dne 1. decembra. Delavca, ki bo brez gospodarjevega dovoljenja dne 1. decembra izostal od dela, bodo zadecile vse posledice, katere so po zakonu združene s samovoljnim zapuščanjem dela.

Ker so v sodnem poslovniku izrecno naštet prazniki, ki veljajo za sodnije, med njimi pa ni narodnega praznika 1. decembra, torej pri sodnem postopanju prvi dan decembra ne velja kot praznik. Če mora kdo tožbo ali pritožbo vložiti do 1. decembra, pa jo bode vložil šele dne 2. decembra, bode njegova tožba ali pritožba zamujena. To je važno zlasti za odvetniške in notarske pisarne.

Zakonito torej tudi kraljev rojstni dan ni vpeljan kot praznik. S tem pa seveda ni rečeno, da se ta dan ne bo primerno proslavljalo. Umestno je, da se prebivalstvo pri takih priložnostih spominja svojega vladarja in to tudi na zunaj pokaže. Vrednost ima pa tako proslavljanje, kakor vse dinastične in državne manifestacije naroda le tedaj, če se vršijo radovolj-

no, torej brez zunanega pritiska. V tem oziru se je pa pri nas že mnogo grešilo. Niso se samo vsak čas od poklicanih in nepoklicanih strani proglasili novi prazniki, ampak rabila so se celo teroristična sredstva za proslavljanje teh praznikov. To postopanje je bilo morda dobro namenjeno, a je rodilo ravno nasprotni učinek, kakor bi ga bilo moralo roditi. Dinastičen, monarhičen in državni, ki bi se naj s tem postopanjem utrdil, se je neprimerno oškodoval. To nepremišljeno in protizakonito postopanje, za katerim so navadno stali vladni organi, je nagnalo mnogo prebivalstva v republikanski in protidržavni tabor. Tudi najlepša in najboljša stvar postane človeku zoprna, če se mu preveč vsiljuje. To vsiljevanje raznih državnih in narodnih praznikov je povzročilo tudi našemu narodnemu gospodarstvu že neizmerne škode. Gotovo je umestno, da se v monarhičnih državah slavijo tudi važni dogodki, v vladarjevi rodbini, saj imajo tudi državni pomen. Ali tu je treba prave mere. Odkrit značaj in moški ponos demokratične državljanke je več vreden in se bolj strinja z zvestobo in udanostjo proti vladarju in njegovi rodbini, kakor pa večkrat od vladne strani negovani bizantizem in servilizem, ki ustvarja neznajnežne in binavce. V državi, kjer se vedno slišijo pritožbe o draginji ter o posurovelosti in slabih učnih uspehih mladine, ni umestno, da se od vladne strani ljudstvo napeljuje k udelavnosti in potratnosti, mladina pa k pohajkovanju. Pri nas pa samih praznikov in vesellic ni konca ne kraja. Akoprav še šolsko leto ni končano, pri nas šolska mladina meseca junija vsega skupaj ne bode imela niti 15 dni šole. Več kakor polovica meseca odpade torej na razne praznike in počitnice.

Prebivalstvo v Jugoslaviji pripada različnim veroizpovedanjem. V največjem številu so zastopane 3, namreč: pravoslavno, katoliško in mohamedansko. Vsaka teh veroizpovedanj ima svoje praznike. Nn dvoma, da se bode prebivalstvo raznih veroizpovedanj v naši državi vedno bolj pomešalo. To bode napravilo velike težave tako uradom kakor tudi pridobitnim slojem. Nikogar ne moremo siliti, naj praznuje tudi praznike njemu tujih veroizpovedanj. Na drugi strani pa bode spet težko, siliti prebivalstvo, da praznikov svojih veroizpovedanj ne praznuje. V interesu države in prebivalstva bi torej bilo, če bi se v tem oziru doseglo vsaj v bistvu neko edinstvo, da bi se po mogočnosti prazniki raznih veroizpovedanj slavili ob istih

dneh. Najlažje bi se to menda doseglo med katoliškim in pravoslavnim veroizpovedanjem. Če bi pravoslavna cerkev sledila vzgledu države ter vpeljala gregorjanski koledar. Potem pa bi se morda s posredovanjem vlade in pri obojestranski dobri volji stvar gotovo dala tako urediti, da bi se vsi tisti prazniki, katere slavita obe veroizpovedanji, praznovali sočasno.

Narodno gospodarske zadeve.

Trgovina.

Likvidacija centralne uprave za trgovinski promet z inozemstvom je končana. Interesenti se imajo odslej obračati v svojih zadevah neposredno na ministrstvo za trgovino in industrijo.

Trgovinska bilanca Italije. Meseca januarja tekočega leta je imela Italija 1308 milijonov lir uvoza, napram 1260 milijonom v januarju preteklega leta. V istem mesecu tekočega leta se je izvozilo 689 milijonov lir, a 680 milijonov lir v januarju 1921. Po tem je v tem mesecu trgovinska bilanca Italije pasivna za nad 600 milijonov lir.

Visoko zvišanje cen cementa v Nemčiji. V sporazumu z ministrstvom za državno gospodarstvo, so se cene cementa povišale nastopno: Za Rensko-Vestfalsko za 5092 na 20.049 M za 10 ton, za severno Nemčijo za 5358 na 21.059 mark in za južno Nemčijo za 5515 na 21.628 M.

Nove cene surovega železa v Nemčiji. S 1. julijem so se povišale cene surovega železa. Hematit 595 M, livarniško surovo železo 1 in 3 654 M, livarniško surovo železo luksemburške kvalitete 642 M, zrcalno železo 690 M, feromangan 80 odst. 1285 M itd.

Industrija.

Rumunska petrolejska industrija. V letošnjih prvih treh mesecih je pridobila Rumunija 319.149 ton petroleja, t. j. za 45.377 ton več kot v isti dobi lani. Izvozila je 44.248 ton, torej za 17.000 ton več.

Obrt.

Pokrajinska obrtna razstava v Mariboru. (Od 8. do 17. septembra.)

Razstava vrtnih pridelkov. Društvo vrtnarjev za Maribor in okolico priredi od 8. do 17. septembra t. l. svojo prvo razstavo kot poseben oddelek pokrajinske obrtne razstave. Na razstavi hoče mo vrtnarji pokazati, kaj zmoremo v zelenjarstvu in v lepotičnem vrtnarstvu. Obiskovalci razstave naj se tam prepričajo videč bujno raznovrstno zelenjavo in krasne cvetlice, da so naši kraji za vrtnarstvo izredno ugodni in takorekoč ustvarjeni zato, da prednjačijo v tem ostalim pokrajinam naše države. Kdor je videl krasne načrte ličnih paviljonov in okusno zasnovanih vrtcev, ki jih bodo postavili za vrtni oddelek na obsežnem dvorišču dijaškega doma v Prešernovi ulici je dobil pač utis, da bo tvorila ta razstava senzacijo prve vrste.

Razpošiljanje prijavnic. Te dni je začel razstaveni odbor razpošiljati prijavnice, ki naj jih spolnijo in vpošljejo odboru do 10. julija 1922. Kdor ni dobil prijavnice, pa želi sodelovati na razstavi, naj se obrne tozadevno na društvenega predsednika g. Kegla, Vinarska in sadjarska šola v Mariboru. Odbor računa s tem, da se prijavi do sodelovanja na razstavi veliko število vrtnarjev; razstavljalcem bo plačati le majhne stroške, ker je dobil odbor prostor in paviljone zastoj na razpolago.

Reklame na plotu. Kdor jih je naročil, naj jih pusti takoj izdelati in sicer samo pri oficijelnih slikarjih Franjo Horvat v Slovenski ulici 10 in Franjo Ambrožič, Grajska ulica št. 2. Drugi slikarji niso upravičeni izdelovati teh reklamnih ploščic.

Denarstvo.

Omejitev deviznega prometa v Avstriji. Novi zakon o prometu z devizami, ki je bil izdan, predpisuje glede kupčije z devizami gotove omejitve. Trgovina z inozemskimi plačili je dovoljena le deviznim trgovcem. Prodaja domačih izplačil v inozemstvo je dovoljena le s pismenim dovoljenjem devizne centrale. — Izvoz domače valute je dovoljen tudi samo z dovoljenjem omenjene centrale.

Davki.

Novi davki v Avstriji. Parlamentarni klubi so začeli razpravo o zakonu glede povišanja davkov. V načelu so vladne stranke sprejele to-le povišanje davkov: 1. davek na žganje se določi na 6000 K za liter. 2. carina na uvoženo vino 60 zlatih kron pro hektoliter. 3. vinski davek se določi od 400 do 600 K pro liter.

Promet.

Prometne omejitve. Sprejemanje in odpošiljanje carinske sporovozne robe v vozovnih nakladah za Sisak loko, kakor tudi one sporovozne robe v vozovnih nakladah za izvoz v inozemstvo, ki se ocarini v Sisku, je počenši od 8. VII. do nadaljnjega ukinjeno, obenem je ukinjeno tudi sprejemanje one mearinske sporovozne robe v vozovnih nakladah, ki je določena za reekspedicijo v Sisku. Če sprejete in medpotne pošiljke naj iztečejo.

Prometne omejitve. Sprejemanje in odpošiljanje vsakovrstne robe potom ponovne predaje za postaje Weener, Bunde in Neuschanzort in v tranzitu na Nizozemsko je do nadaljnjega ukinjeno.

Promet s tuji propada. Vojne in povojne razmere so popolnoma uničile to lako važno panogo v gospodarstvu Švice. Neizmerno veliko število švicarskih turističnih hotelov stoji pred neizogibnim bankrotom. Večina teh hotelov je last delniških družb, od katerih je plačala samo ena ali dve dividendo. Zbog tega je sklenil švicarski zvezni svet zakon, glasom katerega se dovoljuje hotelski industriji posojilo v iznosu 5 milijonov frankov, od katere vsote naj bi služila ena petina za nadomestitev izgubljenega kapitala, a dve petini se bodo dali kot brezobrestno posojilo. Podpora bodo dobili samo oni hoteli, od katerih se pričakuje, da ne bodo propadli.

Dobava, prodaja.

Dobava zimske obleke in kap za poštne uslužbenec. Ministrstvo pošt in brzojavov v Beogradu razpisuje na dan 24. julija t. l. ofertalno licitacijo za izdelovanje zimske obleke in kap za poštne uslužbenec. Ponudbe je predložiti najkasneje do 18. julija t. l. poštneemu ravniateljstvu v Ljubljani. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

HMELJ.

VII. poročilo Hmeljarskega društva za Slovenijo o stanju hmeljske rastline. Zalec, Savinjska dolina, dne 1. 7. 1922. Vremenske razmere so bile pri zadostni padavini in povprečni jutrajni temperaturi 12° R v drugi polovici meseca junija še precej ugodne razvoju hmeljske rastline. Trta je dorasla do vrha drogov, oziroma žic, ima precej panog, na katerih se prikazujejo že cvetni popki. Vkljub vsemu temu so v rasti zaostali nasadi še vedno slabi, tako, da hmeljarji vkljub povečani ploskvi s hmeljem zasajenega zemljišča ne pričakujejo več, kot množino lanskega pridelka. Društveno vodstvo.

Ljubljanski veliki sejem.

II. Ljubljanski veliki semenj od dne 2. do 11. septembra 1922.

Dovoz inozemskega razstavnega blaga. Opozarjamo vse tukajšnje trgovce in zastopnike inozemskih tvrdk, da se zamore že uvoziti inozemsko razstavno blago po polovičnem blagovnem tarifu na naših železnih in carine prosto, če se v teku 6 mesecev zopet izvozi. Vsled sedanjih otežkočenih prometnih razmer priporočamo vsem interesentom, da se za velesemenj namenjeno razstavno blago že sedaj prične razpošiljati na naslov »Urad Ljubljanskega velesemnja«, ker se zna eventualno primeriti kot na zagrebškem velesemnju, da pride blago prepozno na sejmišče. Došlo blago prevzame sejmski oficijelni špediter Balkan d. d. v Ljubljani v svoja skladišča, kjer ostane do otvoritve semnja in se kot odškodnino zaračunajo minimalni stroški.

Zaščita industrijske svojine. Ministrstvo trgovine in industrije v Beogradu je priznalo pod št. 1481 od 18. junija 1922 II. Ljubljansko velesemjsko

z lahkoto pridobili dobičkanosnih zvez, in če bi tudi bile to od začetka samo komisijske kupčije, bi se dalo sčasoma vendarle kaj več napraviti.

»Gotovo, gospod Feldbach, popolnoma vašega mnenja sem, poskusil pa bi rajši brez naših agentov. Saj vemo, katero blago pride v poštev in smatram zato za boljše, če je le mogoče, obrniti se direktno na dotične tvrdke.«

»To bi bilo seveda na vsak način boljše,« meni gospod Feldbach, »kajti, kadar imajo agenti svoje prste vmes, hočejo pri tem tudi zaslužiti, in to kupčijo otežuje. Toda na kak način nameravate najti direktne dobavitelje?«

»S pomočjo bank! Imamo že v večini severnih krajev dobre bančne zveze, tam pa, kjer jih še nimamo, se obrnemo na kak prvovrstni bančni zavod in ga prosimo za tozadevne informacije ter obenem obljubimo, da se bomo pri morebitnih kupčijah poslužili posredovanja dotične banke. Vsaki banki je veliko ležeče na tem, da razširi krog svojih odjemalcev, in bomo od te strani dobili gotovo drage volje vsa potrebna pojasnila. Prosimo torej banke v različnih mestih, da nam naznanijo izvoznikarje tistega blaga, ki ga mi potrebujemo.

Ta pot sem smatral vedno za najenostavnejši in za najbolj praktičen, in bo samo v korist, če stopimo

z bankami v Gothenburgu, Kristijaniji itd. v živahen promet ter jim predamo vse naše menice in inkassi v dotičnih mestih. Tudi na naše odjemalce, ki plačajo v gotovini, hočemo vplivati, da nam vplačujejo zneske pri naši banki v dotičnem kraju. Mogoče bo vsled tega zgubljenega malo več časa in bo nastalo tudi malo več pisarjenja, toda roka roko umiva, pravi pregovor, in če damo mi bankam kaj zaslužiti, bodo tudi one nasproti nam postrežljive. Če potrebujemo pozneje naše agente za morebitno kontrolo pri nakladanju in razkladanju, se še vedno lahko nanje obrnemo.

Rezultat tega pogovora je bil, da so pisali centralni banki for Norge v Kristijaniji, kakor tudi na druge prvovrstne banke v Stockholmu, Norrköpingu, Gefle in Gothenburgu in jih prosili za naslove tvrdk, ki bi lahko izvažale les, katerega bi potrebovali kot surovino pri izdelovanju papirja, dalje žeblje in smolo. V Bergen so pisali glede izvoznikarjev kitove masti, v Petrogradu zaradi loja, ščetin, ribjega kleja in kož, v Rigo glede terpentinovnega olja in v Helsingfors glede smole. — Ni bilo treba dolgo čakati na odgovore, in tako so dospeli kmalu do prvovrstnih dobavnih virov.

(Dalje prih.)

prirediv od 2. septembra 8. ure zjutraj do 11. septembra 18. ure zvečer, razstavnega značaja in izdalo na podlagi F. Br. 99 a u čl. 10. Privremenog zakona o državni trošarini taksama i pristojbinama i po predpisih čl. 94. Narredbe o izvršenju uredbe o zaščiti industrijske svojine, da uživa razstavljalec izuma ali proizvoda pogodnosti prioritete od dneva, ko je dotični predmet izložen, če najkasneje v treh mesecih po zaključku velesojma zaprosi za zaščito industrijske svojine. Na to pogodnost opozarjamo vse izumitelje, kateri želijo razstaviti svoje izume ali proizvode na »Ljubljanskem velikem semnju«.

Reklamne deske. Prilikom prireditve I. Ljubljanskega velesojma so se pogosto pojavili slučajji, da ljubljanski črkoslikarji vsled preobilice naročil niso zamogli vsakemu interesentu pravočasno izvršiti črkoslikarska dela na reklamnih deskah namenjenih na poslovanje in ograjo sejmišča. Opozarjamo vse interese, da si pravočasno najamejo prostor za reklamno desko in jo puste že sedaj izgotoviti, ker bi eventualno pozneje ne prišlo pravočasno na vrsto.

Razno.

II. Orientalni velesojem v Bratislavi se vrši od 9. do 16. julija 1922. Ministrstvo železnice kralj. SHS je pod št. 14.086 iz dne 22. maja 1922 dovolilo 50 odstotno znižanje vožnje za osebe in 50 odstotkov iz normalnega tarifa pri transportu sejmskih vzorcev. Znižanje velja na podlagi sejmske legitimacije. Istotako je bila za udeležence velesojma znižana vožnja na češkoslovaških progah na 33 odstotkov vožnje.

Konzulat Češkoslovaške republike v Ljubljani opozarja, da mora biti vsakemu vprašanju, naslovljenemu na češkoslovaške urade v Češkoslovaški republiki priložena poštnina na odgovor in sicer 2 Kč za navadni dopis, 4 Kč 50 h za priporočeno pismo. Isto velja za vprašanja, naslovljena na češkoslovaške zastopniške urade, poslujoče v deželah izven Češkoslovaške republike. Za slučaj, da ne bode poštnina prilo-

žena, se ne bode na vprašanja odgovarjalo.

Povišanje brzojavnih pristojbin v Avstriji. Od dne 15. julija se povišajo pristojbine za brzojave v Avstriji po računskem kurzu 3000 avstr. kron za frank. Pristojbina bo znašala za Jugoslavijo, Nemčijo, Češkoslovaško in Madžarsko 100 Ka za besedo. Najnižja pristojbina je 1000 Ka.

Otvoritev praške lesne borze. Radi sedanje mrtve sezone se otvori lesna borza v Pragi šele meseca septembra.

Madžarska vojna odškodnina naši državi. Do sedaj nam je Madžarska na račun vojne odškodnine izročila 350 konj, 1200 krav in 1000 ovac, ki ni niti ena tretjina kontingenta, ki nam ga mora izročiti, namreč 3000 konj, 5000 krav in okoli 5500 ovac.

Nemčija plačuje vojno odškodnino naprej. Reparacijska komisija v Parizu je sporočila naši vladi, da nam želi Nemčija že sedaj izplačati svoj obrok vojne odškodnine za leto 1923. Naša vlada je na račun tega obroka naročila v Nemčiji raznih industrijskih predmetov za 75 milijonov zlatih mark.

Likvidacija madžarske poštne hranilnice. Iz Budimpešte poročajo: V tem mesecu se bo sestala tukaj konferenca nasledstvenih držav, ki ima urediti razdelitev aktiv in dolgov bivše madžarske poštne hranilnice. Material za konferenco je zbran; vse nasledstvene države so obveščene o stanju madžarske poštne hranilnice.

Monopol vžigalnic na Španskem. Španska vlada je ukinila monopol na vžigalice in mnogo eksportnih držav se že pripravlja za uvoz tega predmeta v Španijo. S strani Anglije se je izvršila cela invazija, da se s tem zasužurajo angleški industriji to tržišče. Predložene angleške ponudbe so za povprečno 8 do 10 odstotkov nižje kakor so angleške domače cene. Tudi s strani Holandije in Švedske se je napravilo več ponudb.

Avstro-ogrsko posejilo na Čehoslovaškem. Javlja se iz Prage, da je čehoslovaška vlada predložila parlamentu zakon o izplačanju avstro-ogrskih voj-

nih posojil. V smislu tega vladnega predloga bo čehoslovaška država izplačala osebam, katere nimajo več nego 20.000 K imetka, ali kateri nimajo obveznic vojnega posojila v nominalni vrednosti nad 70.000 K, za vsake 100 kron v obveznicah avstro-ogrškega vojnega posojila, 70 kron v obveznicah čehoslovaškega državnega posojila.

Rekvizicija žita v Nemčiji. Med strankami vladine večine v nemškem državnem zboru se je dosegel sporazum glede rekvizicije žita na osnovi projekta, toda določene so za rekvizicijo mnogo višje cene. Centrum ni še soglasil k temu projektu.

Svetovna žetev v letu 1922. Po podatkih, katere je prejel Mednarodni institut za poljedelstvo v Rimu se ugotavlja, da je površina obdelanega in posejanega zemljišča v tekočem letu enaka s površino, kakor je bila obdelana v preteklem letu. Po celi Evropi, v Severni Afriki je sledila po hladnem vremenu suša, ki je slabo vplivala na poseve v Avstriji, Nemčiji, na Čehoslovaškem, Madžarskem, Poljskem in v Holandiji. Žetve v Italiji, Franciji in Angliji bodo povprečne kvalitete. V Bolgariji in Jugoslaviji, kjer se je v tem letu nasejalo nekaj manj nego v preteklem letu, je stanje posevov zelo ugodno. V Ameriki se pričakuje zelo obilne žetve. V splošnem se ceni, da bo letošnja žetev za 16 mil. kvintalov ali za 7 od sto večja od lanskoletne žetve. Tudi Kanada in Japonska računata letos na zelo povoljno žetev.

Tržno poročila.

Mariborsko sejmsko poročilo. Debeli voli 1 kg žive teže 33—35 K, poldebeli voli 27 do 32 K, plemenski voli 25—35 kron biki za klanje 20—28 K, klavne krave debele 27—36 K, plemenske krave 21—24 K, krave za klobasarje 15 do 17 K, molzne krave 18—30 K, breje krave 18—30 K, mlada živina 22 do 31 kron.

Cene sirovim kožam. Težke sirove kože po 54—56 kron 1 kg, lažje po 44 do 46 kron, telečje po 70—75 kron.

Trgovina s kožami v Ljubljani. Cene so: podplati v polovicah 180—185 kron kg, vratovi 140—145 K kg, okrajci 125—135 K kg, črna gladka telečja koža 400 do 420 K kg.

Vinski trg. Vsled dobrega stanja vinogradov padajo cene vinu v celi državi. V Beli Krajini se prodaja vino povprečno po 18 K liter. V Vrhu (Banat) ponujajo producenti belo vino po 10—12 K, pa dobijo težko odjemalce. Hrvatski kmetje prodajajo gostilničarjem liter po 16—17 K postavljeno v klet.

Pozor trgovci!

Ponudim Vam: 1a trapist sir polnomasten a Din. 23.50 za kg (v hlebih po 1 1/2 kg). Delavski sir, hlebi po 1—2 kg a Din. 14.— za kg. 1a Groyer sir, hlebi po 6—10 kg a Din. 28.— za kg. Pilsiter sir, hlebi po 4—5 kg a Din. 26.— za kg. Priporočamo se za cenj. naročila, ki jih bodmo točno izvršili. Glavna reprezentanca »Prve sunjske tvornice sira in mlečnih proizvodov NOVOMESTO, Karlovska cesta 81.

Mednarodni transporti

Antonio Biancheri & Comp., Postojna

Centrala: Ponteba.

Podružnica: Postojna (Poštni predal 17). Villach (Poštni predal 51)

Agentura: Prestranek, Trbiž, Arnoldstein.

Oprema vsake vrste blaga.

Specijalna odprema živil, žive in zaklane živine v kateri koli kraj.

Vsa naročila za Jugoslavijo sprejema medn. trg. sped. in sklad. d. d. »Orient«, podružnica Ljubljana, Sodna ulica šte. 3.

Ustanovljeno leto 1896

Ustanovljeno leto 1896

Za daljno prodajo

Diana, francosko žganje.

Velika in stalna zaloga po originalnih tovarniških cenah pri tordki FRANC GULDA v Mariboru.

Najboljši škrliti jugoslovanskega proizvoda „SALONIT“

zdelan iz znanega cementa znamke **Salona** od tvrdke **Split**, dion. društvo za cement portland. Najboljše in najcenejše sredstvo za pokrivanje streh.

Glavna zaloga; **OBNOVA** gradbena družba z o. z. v Ljubljani.

Registrirna blagajna

z 6 ali 4 predali ki registrira 999.99 nova ali rabljena se kupi. Ponudbe na: Klanjšek & Penic Maribor.

Esence za žganje in likerje:

Cognak, Hrušov (Kaiserbiernen), Rum - koncent., Rum - kompos., Vanile, Kumnov.

Sadne arome za brezalk. pijače:

Mallnova, jagodova, jabolčna, citronova, oranžna, vanilova-aroma.

Esenci za kandite in sladčice.

Sadni eteri v treh različnih koncentracijah z primesjo umetnih eterov.

Sadni sokli:

Malinovec 1a. z raf. sladkorjem, Citronov sirup z » » » Oranžni » » » »

Po najnižjih dnevnih cenah priporoča:

Tovarna sadnih sokov, esenc itd.

Srečko Potnik, Ljubljana,

Metelkova ul. 13, vis-a-vis Belg. voj.

Lastnik: »Merkur«, trgovsko-industrijska d. d., Ljubljana. — Glavni urednik: Robert Blenk. — Odgovorni urednik: Franjo Zebal. — Tiska tiskarna Makso Hrovatin v Ljubljani.

Jadranska banka — Beograd

Delniška glavica: Din 30.000.000.—. Rezerve: Din 15.000.000.—.

Podružnice:

Celje, Caytat, Dubrovnik, Ercegnovi, Jelsa, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Sarajevo, Split, Šibenik, Zagreb.

Naslov za brzojave: **Jadranska.**

Afilirani zavod:

FRANK SAKSER STATE BANK

82 Cortland Street

New York City.